

Quan la Laudato si' grinyola

Dll, 14/06/2021 per Josep Lligadas

[Una font que raja sempre](#)

L'encíclica *Laudato si'*, sobre "la cura de la casa comuna" és, sens dubte, un gran document, molt convenient en el moment actual, i un bon impuls perquè els cristians, l'Església, tinguem els ulls posats en tot allò que fa la vida més digna, com ens va ensenyar Jesús. Però, si m'ho permeteu, i sense desmerèixer gens aquest valor, voldria dir que ara que me l'he llegida de cap a cap tota seguida, hi he trobat, en l'argumentació de fons de l'encíclica, una qüestió que m'ha grinyolat força i que voldria explicar aquí.

Es tracta del tema de quines motivacions ens poden empènyer els éssers humans a treballar per les grans causes, com és aquesta de la cura del nostre món i de com nosaltres l'hem de gestionar i n'hem de formar part.

El tema apareix en els números 115-123 de l'encíclica. A mi m'ha resultat inquietant llegir, en el número 123: "No podem pensar que els projectes polítics o la força de la llei seran suficients per a evitar els comportaments que afecten el medi ambient, perquè, quan és la cultura la que es corromp i ja no es reconeix cap veritat objectiva o uns principis universalment vàlids, les lleis només s'entendran com a imposicions i com a obstacles a evitar".

És cert que no n'hi ha prou, ni en aquesta ni en les altres grans causes de la humanitat, amb la implementació d'un determinat projecte polític ni amb la força de les lleis, sinó que el que cal és aconseguir una consciència màximament estesa de la necessitat d'una nova manera de veure les coses. I això val en el camp ecològic i de la cura de la casa comuna, com val també a l'hora de pensar en una distribució més justa de la riquesa, o en la igualtat de drets entre homes i dones. Però no em sembla que això vulgui dir "reconèixer una veritat objectiva" o "uns principis universalment vàlids".

Perquè, ¿com s'hauria de formular, o qui l'hauria de formular, aquesta veritat objectiva o aquests principis universals? Perquè, de fet, ara som conscients de la necessitat de la cura de la nostra casa comuna, i podríem assegurar que això és una autèntica veritat objectiva. Però, ¿com hi hem arribat, aquí? No, no és que aquesta veritat objectiva ja existís i nosaltres ara ens hi hem adherit, sinó més aviat és que la nostra capacitat d'anàlisi de les coses i de desig d'una vida millor ens ha portat a anar-ho descobrint, i construint, a poc a poc. Unes quantes persones ho van començar a veure clar fa temps, i a poc a poc aquesta consciència s'ha anat estenent, i bona part de la població l'hem feta nostra. Però només una part. I tenim per davant una gran feina per aconseguir que aquesta consciència esdevingui universal, fins a forçar els qui s'oposen a canviar les seves maneres de fer contràries a aquest bé comú.

Dic que aquesta afirmació del papa m'ha resultat inquietant. I més encara quan alguns números abans deia, recollint unes paraules de Joan Pau II: "Si l'ésser humà es declara autònom de la realitat i es constitueix en dominador absolut, la mateixa base de la seva existència s'ensorra, perquè, en lloc d'exercir el seu paper de col·laborador de Déu en l'obra de la creació, l'home suplanta Déu i amb això provoca la rebel·lió de la natura" (núm. 117). I també: "No es pot proposar una relació amb el medi ambient aïllada de la relació amb les altres persones i amb

Déu” (núm. 119).

Aquesta segona afirmació és certa, sens dubte, per a un cristià, però no crec que es pugui, ni s’hagi, de dir de tota persona. I el papa, segons diu a l’inici del document, ha volgut adreçar aquesta encíclica a tots els homes i dones de bona voluntat. Doncs dir que tota persona de bona voluntat no pot viure una relació correcta amb el medi ambient aïllada de la relació amb Déu és, almenys, desconsiderat. I més angúnia fa la primera afirmació, la que diu que hem d’actuar com a “col·laboradors de Déu”, com si els qui no se senten col·laboradors de Déu pretenguessin constituir-se en “dominadors absoluts de la realitat” i provoquessin “la rebel·lió de la natura”.

I aquestes dues afirmacions resulten encara més inquietants quan un intueix que, en definitiva, aquella veritat objectiva o aquells principis universalment vàlids de què abans ha parlat el papa van en aquesta direcció. És a dir, que en el fons, el papa manté aquella teoria defensada durant tants segles segon la qual el món i els homes s’han de sotmetre a la llei natural que Déu ha dictat i de la qual l’Església és la intèrpret autoritzada.

I no, això ja no es pot defensar. La història de la lluita per un món sostenible a tots nivells no prové de l’ensenyament cristià vehiculat per l’Església. Ni tampoc no es pot dir que aquesta lluita només és com ha de ser si els qui s’hi comprometen ho fan sentint-se col·laboradors de Déu. La història mateixa desmenteix molt clarament aquestes afirmacions, i gosaria dir que, a més, convida a ser una mica més humils i reconèixer que la gran empenta en aquest camp no ha vingut en absolut de l’Església i dels cristians.

La recerca de la veritat en el camí del món es fa a través de moltes aportacions, i aquí no es pot distingir ni separar creients i no creients. La recerca de la veritat la guia l’Esperit, i l’Esperit actua tant en aquells que el reconeixen com en aquells que no. “L’Esperit del Senyor ha omplert tota la terra”, diu el cant d’entrada de la diada de la Pentecosta. I l’Església ha de ser conscient que molts cops són els no creients els qui millor han entès i millor han respost a aquest impuls de l’Esperit, encara que ells no el reconeguin o, si voleu, no l’anomenin així.

La setmana que ve continuarem parlant-ne.